

УКРАЇНСЬКА МОВА І ЧИТАННЯ

2 КЛАС

2 СЕМЕСТР

до підручника Українська мова і читання

(автори І. Большакова, М. Пристінська)

Автори: Інна Большакова,
Марина Пристінська,
Олена Шибкова,
Наталія Кордуба

Урок № 111

(підручник – с. 44-45, зошит с. 25-26)

Тема. Суттєві ознаки. «Не вгадаєте ніколи» (Петро Ребро)

Очікувані результати:

✓ *Читаємо*

- **читає** правильно та виразно вголос різні тексти (вірші, народні і літературні казки, оповідання, графічні та інформаційні тексти) залежно від мети читання [2 МОВ 2-2.1-2];
- **знаходить** у тексті незнайомі слова, робить спроби пояснити їхнє значення, виходячи з контексту [2 МОВ 2-2.1-5];
- **розрізняє** головне і другорядне в тексті [2 МОВ 2-2.2-5];
- **пояснює** зв'язок між окремими повідомленнями в тексті [2 МОВ 2-2.2-6];
- **визначає** тему і головну думку в тексті [2 МОВ 2-2.2-8];
- **розповідає** про свої враження (почуття та емоції) від змісту прочитаного художнього тексту [2 МОВ 2-2.3-1];

СУТТЄВІ ОЗНАКИ

1 Вірш. Настрій. Ключові слова
НЕ ВГАДАЄТЕ НІКОЛИ
Гляньте, діти, на папір,
відгадайте, що за звір?
В нього **грива** кошлата, як вовна...
— Що ж гадати? Це лев, безумовно!
— Ні, не лев.
В нього **роги** розкішні на диво...
— Так, тоді це корова, можливо?
— Ні, не корова.
Вуса довгі, **цупки**, наче дріт...
— Здогадалися! Звичайно, це кіт!
— Ні, не кіт.
Ніжки ніжні, **тонкі**, мов лоза...
— Почекайте, а може, коза?
— Ні, не коза.
Весь **колочий**, неначе бундук...
— Ну, тоді це, звичайно, їжак!
— Ні, не їжак.
На колітах **підкови** сталльні...
— То це кінь, очевидно? Чи ні?
— Ні, не кінь.
Хвіст пухнастий, аж любо дивиться...
— Ну тоді, безумовно, лисиця!
— Ні, не лисиця.
Не вгадаєте, мабуть, ніколи.
Це художники юні Микола,
Дмитрик, Вітя, Тарас і Федір
Уп'ятьох малювали ведмедя.

Петро Ребро

Чому? = Чому було складно зрозуміти, кого малюють діти?
= Чому весь час повторюються слова «Ні, не...»?
= Чому дітям не вдалося намалювати справжнього ведмедя?

- **зіставляє** пережиті під час читання почуття та емоції із власним емоційно-чуттєвим досвідом [2 МОВ 2-2.3-2];
- **пояснює**, що у творі подобається, а що ні (вчинки, мовлення персонажа, описи тощо) [2 МОВ 2-2.4-1];
- **пояснює** роль ілюстрацій, таблиць, графіків, схем для глибшого розуміння змісту тексту [2 МОВ 2-2.4-3];
- **фантазує** на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку літературного твору, змінює місце подій, додає нових персонажів [2 МОВ 2-2.7-1];
- **читає** за ролями фрагменти літературного твору [2 МОВ 2-2.7-2]

✓ Досліджуємо мовлення

- **знаходить** у висловленні і пояснює роль синонімів, антонімів, багатозначних слів, споріднених слів [2 МОВ 5-4.1-4];
- **знаходить** у художніх текстах виражальні засоби мови і пояснює їхню роль [2 МОВ 5-4.1-5];
- **утворює** відповідні граматичні форми слів для поширення або ускладнення речення [2 МОВ 5-4.1-7];
- **творює** власні художні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 5-4.2-2];
- **пояснює**, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 5-4.2-3]

✓ Взаємодіємо письмово

- **записує** окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3-3.1-4]

✓ Взаємодіємо усно

- **розпізнає** ключові слова і фрази в усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-1];
- **виділяє** голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]

- Випиши сполучення слів за зразком.
Зразок. Грива (яка?) кошлата.
- Утвори пари слів. Яку тварину ти опишеш?

Слова — назви ознак	Слова — назви предметів
Вайлуватий, клишоногий, густа, п'ятипалі, гострі, короткий	Ведмідь, шерсть, лапи, кігті, хвіст

- 2 Прочитай слова — назви ознак. Упізнай кожну тварину. Які з цих слів були ключовими для того, щоб її упізнати? Які зі слів в описі тварин не є словами — назвами ознак?

Сірий, маленький, колючий.
Сірий, великий, хижий, зубастий, вис.
Сірий, великий, африканський, з хоботом.

- 3 Редагуємо

Корова — велика тварина з рогами по кутах.

- 4 Склади загадку про тварину, використовуючи слова — назви ознак.

Ресурси:

Обладнання і матеріали	Медіаресурси
<ul style="list-style-type: none">- Картки для парної або групової роботи- Індивідуальні картки	<ul style="list-style-type: none">- Ресурси Teachers Pay Teachers у вільному доступі- Ресурси Internet у вільному доступі- Петро Ребро. Зустріч з учнями. https://www.youtube.com/watch?v=5DHXSyHUdg-

Ключові слова/ стіна слів: ознаки, суттєві ознаки, ключові слова, загадка

Словник: **Озна́ка** — особливість предмета або явища, яка визначає подібність свого носія до інших об'єктів пізнання або відмінність від них, властивість. Сукупність ознак (яка може зводитися і до однієї єдиної ознаки) дозволяє відрізнити предмет (явище) від інших предметів (явищ).

Інформація для вчителя

Петро́ Па́влович Ребро́ (19 травня 1932, с. Білоцерківка, Запорізька область — 22 березня 2014, м. Запоріжжя) — відомий український поет, прозаїк, драматург, публіцист, літературознавець, гуморист і сатирик, перекладач, журналіст, громадський і культурний діяч.

Ознаки, які з необхідністю належать предмету, виражають його внутрішню природу, його сутність, називаються **суттєвими**. Ознаки, які можуть належати, але можуть і не належати предметові, і які не пов'язані з його сутністю, називаються **несуттєвими**.

Суттєві ознаки мають вирішальне значення для формування поняття. Поняття відображає предмети в суттєвих ознаках, які можуть бути і загальними, і одиничними. В поняття, яке відображає множину предметів, включаються загальні суттєві ознаки. Наприклад, загальна ознака людини (створювати знаряддя праці) є одночасно і суттєвою. Поняття, що відображає один предмет (наприклад, "Аристотель"), разом із загальними суттєвими ознаками (людина, давньогрецький філософ) включає й одиничні суттєві ознаки (засновник логіки, автор "Аналітики"), без яких відрізнити Аристотеля від інших філософів Давньої Греції неможливо.

Для утворення поняття необхідно виділити суттєві ознаки предмета. Але суттєве не знаходиться на поверхні явищ та предметів. Для його розкриття необхідно порівняти предмети, визначити те спільне, що їм притаманне, відокремити його від індивідуального. Ці завдання розв'язуються за допомогою таких логічних прийомів: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування та узагальнення.

ОРІЄНТОВНІ МАТЕРІАЛИ ДО УРОКУ

<i>Хід уроку</i>	<i>Матеріал</i>
<p>Уведення в тему ✓ Гра «Хто я?» (діти об'єднуються у малі групи і отримують картинку із зображенням ведмедя. Вибирають гравця, який буде відгадувати. Він має ставити запитання : ця тваринка висока? Шерсть у неї коричнева?) або Дітям проєктується картинка- віммельбух . Учні ставлять вчителю запитання</p> <ul style="list-style-type: none">- Що допомогло дізнатися про тваринку? (Ознаки)- Чи могли діти одразу відгадати слово? Чому? (назвали ознаки, які не суттєві, не головні) <p><u>Оголошуємо тему уроку</u></p>	

Стіна слів: СУТТЄВІ ОЗНАКИ

Лексичне значення слова, звуковий аналіз слова, поділ на склади для переносу, складання речень.

- ✓ Працюємо з текстом вірша на с. 44 у підручнику. Визначаємо суттєві ознаки.

Передбачуємо за малюнком і назвою вірша.

- Що відбувається на малюнку? Чому ви так думаете?
- Чи можна підписати малюнок так, як називається вірш? Чому? Про що може іти мова у вірші? Чому?
- Прочитайте перші два рядки у вірші. Чи можна назвати цей текст віршованою загадкою?

Вчитель читає вірш, зупиняючись, щоб діти могли здогадатися про що іде мова.

СУТТЄВІ ОЗНАКИ

1 Вірш. Настрій. Ключові слова
НЕ ВГАДАЄТЕ НІКОЛИ
Гляньте, діти, на папір,
відгадайте, що за звір?
В нього грива кошлата, як вовна...
— Що ж гадати? Це лев, безумовно!
— Ні, не лев.
В нього роги розкішні на диво...
— Так, тоді це корова, можливо?
— Ні, не корова.
Вуса довгі, цупкі, наче дріт...
— Здогадалися! Звичайно, це кіт!
— Ні, не кіт.
Ніжки ніжні, тонкі, мов лоза...
— Почекайте, а може, коза?
— Ні, не коза.
Весь колючий, неначе бодяк...
— Ну, тоді це, звичайно, їжак!
— Ні, не їжак.
На копитах підкови сталіні...
— То це кінь, очевидно? Чи ні?
— Ні, не кінь.
Хвіст пухнастий, аж любо дивиться...
— Ну тоді, безумовно, лисиця!
— Ні, не лисиця.
Не вгадаєте, мабуть, ніколи.
Це художники юні Микола,
Дмитрик, Вітя, Тарас і Федір
Уп'ятьох малювали ведмедя.
Петро Робро

Чому?

- Чому було складно зрозуміти, кого малюють діти?
- Чому весь час повторюються слова «Ні, не...»?
- Чому дітям не вдалося намалювати справжнього ведмедя?

- ✓ **Збираємо враження від прослуханого**
- Який настрій викликав у вас вірш? Чому?
- Чи траплялася така історія з вами?
- Що треба зробити, щоб уникнути таких смішних ситуацій?

✓ **Три чому?**

- ✓ **Читаємо. Розчитуємося. Пояснюємо незрозумілі слова.**
- Прочитайте текст самостійно напівголосно.
Прочитайте текст у парах
- Які слова нам підкажуть, як читати вірш?
- З якою інтонацією читатимемо вірш?
- Який темп вірша?
- Визначте ключові слова у тексті.

- Вчимося добирати суттєві ознаки (усно назагал)

СУТТЄВІ ОЗНАКИ

НАЗВА ВІРША _____

АВТОР _____

✓ Виконуємо завдання 1 у друкованому зошиті на с 25.

- Прочитайте текст. Впізнайте тваринку за словами- назвами ознак.
- Обведіть слова, які є суттєвими для того, щоб впізнати тваринку.
- Закресліть слова, які не є словами – назвами ознак.

СУТТЄВІ ОЗНАКИ

1 Упізнай тварину за словами — назвами ознак. Обведи слова, які є суттєвими для того, щоб її упізнати. Закресли слова, які НЕ є словами — назвами ознак.

Руда, пухнаста, маленька,
стрибає з гілки на гілку.

25

✓ Виконуємо граматичні завдання у підручнику на с. 45

Добираємо до слів – назв предметів – слова – назви ознак. Працюємо в робочому зошиті за зразком у підручнику

✓ Утворюємо пари слів. Працюємо з таблицею.

Виконуємо завдання у робочому зошиті або на картці індивідуально чи в парі

• Випиши сполучення слів за зразком.

Зразок. Грива (яка?) кошлата.

• Утвори пари слів. Яку тварину ти описуєш?

Слова — назви ознак	Слова — назви предметів
Вайлуватий, клишоногий, густа, п'ятипалі, гострі, короткий	Ведмідь, шерсть, лапи, кігті, хвіст

ВЕДМІДЬ

✓ Виконую завдання 2 у друкованому зошиті на с 26.

- Яким ви уявляєте слова і ведмедя. Чи бачили ви їх і де?
- Допишіть слова – назви ознак тварин.

2 Допиши слова — назви ознак тварин.

Слон (який?)

Ведмідь (який?)

Виконуємо завдання 2 у підручнику на с. 45

Працюємо усно, фронтально або на картках в парах

✓ Редагуємо

✓ Складаємо загадку

- Що таке загадка?
- Що треба знати, щоб скласти загадку?
- Визначимо кроки для складання загадки.
- Складемо загадку назагал.
- Спробуйте скласти загадку самостійно

2 Прочитай слова — назви ознак. Упізнай кожну тварину. Які з цих слів були ключовими для того, щоб її упізнати? Які зі слів в описі тварин не є словами — назвами ознак?

Сірий, маленький, колючий.
Сірий, великий, хижий, зубастий, вив.
Сірий, великий, африканський, з хоботом.

ЗАМАЛОЙ КЛЮЧОВІ СЛОВА, ЗАПРЕСЛІ СЛОВА, ЯКІ НЕ Є СЛОВАМИ-ОЗНАКАМИ.

СІРИЙ	МАЛЕНЬКИЙ	КОЛУЧИЙ		
СІРИЙ	ВЕЛИКИЙ	ХИЖИЙ	ЗУБАСТИЙ	
СІРИЙ	ВЕЛИКИЙ	АФРИКАНСЬКИЙ	З ХОБОТОМ	

ЗАМАЛОЙ КЛЮЧОВІ СЛОВА, ЗАПРЕСЛІ СЛОВА, ЯКІ НЕ Є СЛОВАМИ-ОЗНАКАМИ.

СІРИЙ	МАЛЕНЬКИЙ	КОЛУЧИЙ		
СІРИЙ	ВЕЛИКИЙ	ХИЖИЙ	ЗУБАСТИЙ	
СІРИЙ	ВЕЛИКИЙ	АФРИКАНСЬКИЙ	З ХОБОТОМ	

3 Редагуємо

Корова — велика тварина з рогами по кутах.

СКЛАДАЄМО ЗАГАДКУ

Загадка — невеликий твір, у якому в прихованій формі описується задуманий предмет, котрий слід відгадати.

- * ОБИРАЄМО ОБ'ЄКТ.
- * ЯКИЙ ЦЕ ОБ'ЄКТ?
- * ЯКІ ДІЯ ВИКОНУЄ ОБ'ЄКТ?
- * НА ЩО СХОЖИЙ ОБ'ЄКТ.
- * ЗАПИСУЄМО РЕЧЕННЯ.

4 Склади загадку про тварину, використовуючи слова — назви ознак.

✓ **Творче домашнє завдання**
Виконуємо 3 завдання у друкованому зошиті на с. 26.

- Прочитайте завдання.
- Спишіть речення. Замість крапок запишіть слова - назви ознак.
- Складіть загадку про ці тварини.

✓ **Виконуємо завдання на індивідуальних картках(на вибір) Працюю самостійно.**

- Виконайте завдання на картках.
- Розглянь зображення тварин. Допиши слова — назви ознак.
- Порівняй ознаки , які записали твої друзі. Чому у кожного вийшли різні слова?
- Зіграй з друзями гру « Відгадай»
- Я загадав/ла тваринку, яка.....

3 Спиши, доповнюючи речення словами — назвами ознак.

У зоопарку у вольєрі живуть ... слон і ... ведмідь.

Активності на вибір

✓ **Читаю з другом. Відгадую загадки. Вчуся визначати головні слова**

- Прочитайте текст загадки. Підкресліть ключові слова – прикметники.
- Запишіть назву тварини.
- Намалуйте відгадку

✓ **Працюю в малих групах.**

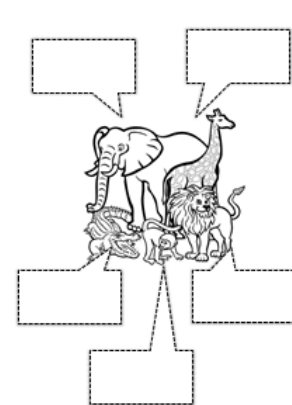
- Запишіть назви тварин.
- Запишіть суттєві ознаки зображених тварин.
- Складіть і запишіть речення з одним із слів.
- Розгляньте малюнки

<p>Хоч на зріст вона маленька – Хвіст пухлий, шуба руденька. Ще їй горішки полюбляє – У дупло своє тагає. Вправно «стриб» з гілки на гілку, Звати «рудохвосту» <input type="text"/></p>	<p>Шевелюра «жовтогрива», Величезна і красива. Чутно грізний його рев. Заїрві цар, володар <input type="text"/></p>	<p>Руда шуба, чорні капці, На тендітній, кожній лапці. Дарма часу не марнуй. В курнику, бува, полює – Йй вночі не спиться – Злодійка <input type="text"/></p>	<p>Грива, довгий хвіст, копита. До копит підкова бита. «І-го-го!» сказав не слоник, А швидкий, веселий <input type="text"/></p>
<p>Дуже боязливий звір, Не собака і не тхір. Довговухий, носокрий, Сірий, взимку – білобоний. Він скаєє наче м'ячик, Боягузливий наш <input type="text"/></p>	<p>Височезна, мов драбина, В жості плями навіть спина. Не вмістить її шафа. Довга шия у <input type="text"/></p>	<p>У калюжі лежить звір – Не собака і не тхір. Ість в калюжі й хроєє, Рильцем смачно чмокає. Брудне пузо, брудна спинка, Зється нечупара <input type="text"/></p>	<p>Під землею звір малий, Та до того ж ще й сліпий. Цілий день він риє нори. В нього спальня там й комори. Зо дня вдень багато літ Під землею живе <input type="text"/></p>

Розглянь малюнок.
Запиши суттєві
ознаки тварин.
Розмалуй тварин.

<p>Це _____ Вона (яна?) _____ _____</p>	<p>Це _____ Він (аний?) _____ _____</p>	<p>Це _____ Він (аний?) _____ _____</p>
---	---	---

або

Результат

Я дізнався

У вірша є настрій. За ключовими слова в тексті можна визначити ознаки предмета. Ознаки є суттєві (важливі) і несуттєві.

Я вчусь

. Читати правильно та виразно вголос вірш. Пояснювати незнайомі слова. Визначити настрій вірша і ключові слова. Пояснювати, що у творі подобається а що ні. Читати за ролями. Вчуся складати загадку за основними ключовими словами. Працювати в парі.

